
De oude doopboeken van Eemnes.

Een dezer dagen verscheen in de serie Eemlandse Klappers als no.9 de publikatie: *Dopen Eemnes tot 1877*. Deze uitgave is van bijzonder belang voor de genealogisch geïnteresseerden van zowel binnen als buiten onze historische kring. Maar niet alleen de genealogen onder ons, maar ook menig ander zal met veel animo het boek doorbladeren op zoek naar de namen van vroegere predikanten, chirurgijns, schoolmeesters enz.. Ook de Hilversumse historisch geïnteresseerde zal met gretige nieuwsgierigheid dit boek doornemen: méér dan 300 gedoopten zijn kinderen van Hilversumse Rooms-Katholieken, die in de tijd van Jansenistisch-gezinde pastoors de bo-relingen in Eemnes lieten dopen.

De dopen van de Gereformeerden van Binnendijk staan vanaf 1738, die van Buitendijk vanaf 1731 en die van de Katholieken vanaf 1675 genoteerd. Een vluchtig doorbladeren en vergelijken met andere ten dienste staande gegevens laat al veel interessants zien. Hieronder enkele mij opgevallen zaken.

Op bladzijde 4 zien we achter *Johan Philip Dheis* vermeld: jager op Groeneveld. Ook in 1877 kwam ik in de Eemnesser annalen een *J. Ph. Deys* tegen. Deze was jachtopziener op het landgoed van *Prins Hendrik de zeevaarder*, en moest een geschorste veldwachter enige weken vervangen. Ik vermoed, dat hij een klein- of misschien wel achterkleinzoon van genoemde Dheis moet zijn. De namen Jan en Philippus werden namelijk ook aan één van de dopelingen gegeven; een zekere familietraditie is hier te vermoeden.

Op andere bladzijden (blz.4 en blz.32) staan de Ambachtsheer of zijn echtgenote als doopgetuige vermeld. Als op 24-7-1740 een dochter van *Cornelis van Dort* en *Rebecca Verwit* in Binnendijk gedoopt wordt, ontvangt zij de namen *Clara Wendela*. Getuige hierbij is de nog prille echtgenote van ambachtsheer *Pieter Cornelis Hasselaar*: *Clara Wendela Sautijn*. Eerst vermoedde ik, dat deze doop wellicht de eerste na hun huwelijk was en dat het kind daarom wellicht ook de financiële ondersteuning van 'peet-tante' zou genieten, maar nader onderzoek leerde

dat dit niet juist was. Er moet een andere reden voor het 'meterschap' geweest zijn. De reden waarom de Ambachtsheer zèlf eenmaal als doopgetuige vermeld staat, is niet moeilijk te achterhalen; *Jan Perier en Johanna van Lenten hadden een drieling gekregen!!!* Men moet zich dat eens indenken in een tijd, waarin geen kinderbijslag bestond. Wat een financiële zorg! Ambachtsheer Cornelis Hasselaar, vader van de vorige genoemde Pieter Cornelisz., ontfermt zich over de kinderen. De twee jongens en het meisje krijgen dan ook wel zeer 'erkentelijke' namen: de eerste heet *Cornelis Eemnes*, de tweede *Cornelia Constantina*, (de tweede naam is een vernoeming naar één van de vier reeds overleden vrouwen van de ambachtsheer) en de derde *Pieter Johannis* (Pieter heet ook de erfzoon van Cornelis Hasselaar.)

Op bladzijde 24 komen we andere notabelen uit de Eemnesser gemeenschap tegen. Als doopgetuige van twee kinderen van *Hendrik Hendriksz de Goede en Teunisje Cornelissen Bruynev(een?)* treden achtereenvolgens *Anna Petronella Geerling*, huisvrouw van *Mr. Jacob Crommelin*, en haar moeder *Wilhelmina Catharina Clarenbeek*, weduwe van *Herman Arnoldus Gerlings*. Het echtpaar Crommelin was bezitter van de Eemnesser buitenplaats *Duckenburg*, het latere *Eemlust*. Het is waarschijnlijk, dat vader en moeder de Goede in dienstbetrekking stonden tot de familie Crommelin en dat deze daarom als doopgetuige optrad (zie ook over deze familie: Tussen Vecht en Eem, 10e jrg. no.3; blz. 176-183)

Op andere plaatsen in de doopboeken kunnen we ontdekken, dat de gegevens niet altijd volledig zijn. Op blz.20 worden een zekere *Hendrik Boor* en zijn vrouw *Anna Corsen* met hun vier kinderen Merretie, Elbert, nogmaals Elbert en Cornelia genoemd. In veel gevallen staan 'gemengde huwelijken' tussen partners van een andere religie uitdrukkelijk vermeld, maar hier is het feit, dat Anna Corsen katholiek is, weggelaten. Toch weten we dit met zekerheid, omdat dit bij de ondertrouw op 20 september 1733 vermeld staat. Het aanstaande echtpaar beloofde hun kinderen 'in de gereformeerde godsdienst' op

te voeden. Waarschijnlijk is deze belofte na veel moeilijkheden min of meer door de omstandigheden gedwongen gedaan: op 4 oktober trouwt het stel en op 25 oktober komt hun eerste kind ter wereld! Wellicht is moeder haar religie trouw gebleven, want in 1759 laat dochter *Marritje* weten, dat zij tot de roomse godsdienst wil overgaan. Na de gebruikelijke stappen als vermaning door de predikant, ter vergadering opgeroepen worden bij de kerkeraad (eerst weigert zij, later verschijnt zij -overigens op verzoek van haar moeder- toch), huisbezoek door predikanten en ouderling, werd haar zaak aan de Classis te Amersfoort gemeld en werd zij gecensureerd (=kerkelijke tuchtmaatregel). (Ie Acteboek Herv.Gem.Eemnes-Buitendijk, febr/mrt 1759 en mrt 1763.)

Een soortgelijke onvolledigheid zien we op blz.38. Ook *Willem Willemsz Voogt* is katholiek en staat niet als zodanig gemeld. Dit weten we door een klacht bij de kerkeraad, dat hij zijn dochttertje meenam naar de 'roomse kerk'. Hij beloofde overigens zich niet langer met haar opvoeding te bemoeien. (Doop-,trouw- en Kerkeraadboek Eemnes-Buitendijk 1703 e.v.; 26 mei 1740.)

Hoe vreemd het met dopen van kinderen in deze 'gemengde huwelijken' kon gaan zien we bij de doopinschrijvingen van het echtpaar *Pieter Hage* en *Grietje de Wit*. Hun kinderen staan in twee doopboeken genoteerd: de eerste twee werden gedoopt in de Hervormde Kerk van Buitendijk, twee volgende werden in de katholieke kerk gedoopt (blz.25 en 69). Misschien zijn er bij goede bestudering nog veel meer van dergelijke zaken te ontdekken. Ik wil besluiten met een paar mij opgevallen dingen:

1) er staan veel aanduidingen in van de woonplaats van diverse mensen. Zo vindt men b.v. 'molenhuis', 'posthuis', 'de Kaap', 'Langerhoef', 'Ravestein', 't Wilde Bosch', 'Willenburg' enz.. Het is de moeite waard te onderzoeken waar deze huizen zich precies bevonden.

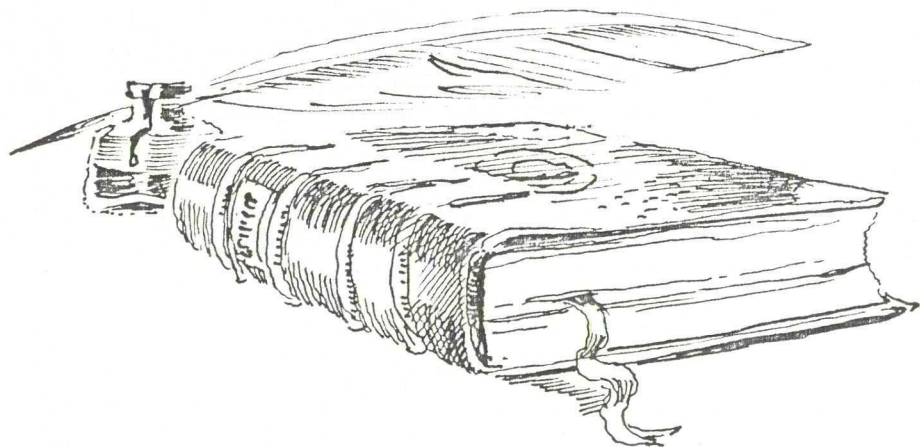
2) bij de katholieken zijn in de oudste periode veel religieuzen (nonnen, klopjes?) doopgetuige (meter) van de kinderen. Ook twee kapelaans worden genoemd (uit Maarssen en Ankeveen).

3) op 19-11-1795 was er zo hoog water, dat een kind niet in Binnendijk, maar in Buitendijk gedoopt werd. Kennelijk stond de Pieterskerk weer 'met de voeten in het water'.

4) enkele dopen van kinderen, voortgesproten uit huwelijken van vreemden, zoals soldaat *Johannes Kardos* en de van Osnabrück afkomstige *Ernst bij de Kellen* (in de hooitijd maaiden er veel Duitsers hier).

Ik wil besluiten met de hoop, dat de uitgave van de huwelijken uit diezelfde periode, gepland als volgend deel van de Eemlandse Klappers, spoedig zal verschijnen. Deze twee delen zijn van groot gemak voor eenieder, die zich bezig wil houden met onze Eemnesser voorvaderen!

Jan Out.

Het boek '*Dopen Eemnes tot 1811*' is, zolang de voorraad strekt, voor f.25,-- te verkrijgen door overmaking op postgiro 3812378 of op nr. 64.47.32.962 (Slavenburg's Bank te Bussum) t.n.v. Genealogische Doc.Serv. te Bussum. Vermeld s.v.p. Eemlandse Klappers no.9.
Dit boek is inmiddels ook aanwezig in de bibliotheek van HKE.